

mer genoeg niet. Bruikbare kaarten over de val van de enclave zelf, die de overigens duidelijke tekst ondersteunen, ontbreken soms. Mogelijk zijn dit overwegingen voor een volgende druk.

Politiek klimaat

De factoren van invloed – voor, tijdens en na – passeren de revue, waardoor de lezer een gevoel krijgt voor het – nationale en internationale – politieke klimaat en de militaire problematiek ten tijde van de uitzending. Ook de impact die het verschijnen van het NIOD-rapport op 10 april 2002 had en zes dagen later tot de val van het kabinet Kok leidde, heeft zijn plek gevonden.

Het rapport kreeg een vervolg in de parlementaire enquête met het eindrapport *Missie zonder vrede* dat pas na de publicatie van de samenvatting gepresenteerd werd. Hierin werd onder meer geconcludeerd dat de besluiten over Srebrenica in het kabinet 'incrementeel (aangroeiend) en fragmentarisch' waren en dat een 'integrale afweging' om Dutchbat uit te zenden noch door het kabinet, noch door de Kamer werd gemaakt. Uit de samengevatte versie van het NIOD-rapport kan dit ook geconcludeerd worden.

Je vraagt je dan tegelijkertijd af hoeveel 'integraals' er uit Den Haag is vernomen bij de besluitvorming voor uitzending naar bijvoorbeeld Afghanistan en Irak. Politiek gezien is de les dat de Tweede Kamer en het kabinet op de hoogte waren of konden zijn van de risico's van de missie, maar er niet naar handelden. Zij

waren het echter wel die Dutchbat op de gedoemde missie stuurden, onder het mom van vredeshandhaving. De eenheid trok ten oorlog maar dit werd politiek noch ambtelijk gerealiseerd, een *perception gap*?

Onmogelijke positie

Bootsma weet inzicht te geven waarom het weinig heroïsche gedrag van Dutchbat tot in lengte van dagen een punt van discussie zal blijven. Het wordt duidelijk dat het niet alleen Karremans, Couzy en misschien ook wel Nicolai 'onprofessioneel en verwijtbaar' gedrag aan te rekenen is. Door feiten en omstandigheden met elkaar in verband te brengen moet het oordeel over Karremans wel mild zijn: hij werd in een onmogelijke positie gemanoeuvreerd. Natuurlijk hadden in de aanloop naar de val andere keuzes kunnen worden gemaakt, maar dat is weer van die typische wijsheid achteraf.

Overigens dient opgemerkt te worden dat de commandanten van Dutchbat I en II ook niet foutloos waren en dat deze *peace-keeping*-eenheden per definitie kansloos waren. Dutchbat werd aan haar lot overgelaten, waarbij er nauwelijks oog was voor de situatie ter plaatse. Dit gold zowel voor de besluitvormers als voor de inlichtingendiensten. Militair gezien was er een merkwaardig vertrouwen in luchtsteun alhoewel iedere militair de beperkingen van luchtsteun kent. Zou dit komen omdat Dutchbat geen alternatieven mee mocht nemen? Toch blijft het blinde vertrouwen in de bruikbaarheid en beschikbaarheid van luchtsteun een raadsel. Ook is frap-

pant hoe opvallend weinig de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie met elkaar afstemden. Mogelijk is dit een reden voor het debacle. Wanneer zou het eens tot serieuze ontschotting tussen deze twee ministeries komen?

Verplichte kost...

Het boek houdt zich natuurlijk bezig met de eigenlijke gebeurtenissen in de enclave. Vooral de beschrijving over het handelen van compagniescommandant Groen is zeer de moeite waard en verplichte kost voor jonge officieren en met name (compagnies)commandanten. Groen moet wel een dagboek bijgehouden hebben om zo in detail te kunnen treden. De omstandigheden waaronder en de wijze waarop hij, Franken en Karremans afwegingen maakten zijn boeiend om inzicht in het commandantenvraagstuk te krijgen.

Het is te hopen dat anderen – in de brede zin van het woord – een debacle als Srebrenica bespaard zal blijven. Voor politici en militairen is er veel te leren uit de casus. Voor iedereen die meer hiervan wil weten, kan ik *Srebrenica, het officiële NIOD-rapport samengevat*, van harte aanbevelen.

Het is een prima toegankelijk, genuanceerd en vlot lezend boek over deze zwarte bladzijde in de Nederlandse politieke en militaire geschiedenis. Dit boek verdient het om als verplichte literatuur aangemerkt te worden op militaire academies en universiteiten.

drs. A.J.E. WAGEMAKER MA

Huzaren van Boreel

Huzaren van Boreel 1813-2003 en de voorgeschiedenis 1695-1813, door A. Rens, vereniging huzaren van Boreel, Amersfoort, 440 pagina's, 2003.*

Op 13 mei 1947 werd de standaard van het 4 Regiment Huzaren (4 RH) overgedragen aan regimentscommandant O.C.G.M. Janssen van het regiment cavalerie, dat zich al sinds 1946 informeel huzaren van Boreel noemde. Met deze naamgeving was een historische band binnen het

wapen van de cavalerie hersteld. Het oorspronkelijke Regiment Huzaren van Willem François Boreel (1775-1851) dateerde van 1813, opgericht direct na het herstel van de Nederlandse onafhankelijkheid na de Napoleontische jaren.

Dit regiment bewees zich meteen, tijdens het beleg van Bergen op Zoom (1814), de slagen bij Quatre Bras en Waterloo (1815) en de Tiendaagse Veldtocht (1831). De naam Boreel was voor de Tweede Wereldoorlog tevens verbonden aan de kazerne in Deventer.

Franse Revolutie

De cavalerie mag zich gelukkig prijzen met een geschiedschrijver als Arie Rens, die er nu na zijn werk over het regiment huzaren Prins Alexander, gepubliceerd in 1994, in is geslaagd een even fraai werk het licht te doen zien over de huzaren van Boreel.

Na enkele korte hoofdstukken over de cavalerie in het Staatse Leger (voor 1795), die vooral gaan over de afstamming van regimenten, komt het verhaal echt op gang in de roerige tijden van de Franse

Revolutie. Tweemaal vielen de Fransen Nederland binnen, in 1793 en 1795. In dat laatste jaar kwam een einde aan de Republiek en begon de Bataafse Tijd, gevolgd door het Koninkrijk Holland en de inlijving bij Frankrijk.

Rens beschrijft het optreden van de Nederlandse cavalerie in Napoleontische dienst door heel Europa, tot in Rusland toe. Maar ook de gevechten in 1799 in Noord-Holland tegen de Brits-Russische invasiemacht komen aan bod.

De geschiedenis van het regiment begint feitelijk bij de opdracht van het voorlopige landsbestuur van 25 november 1813 aan Boreel een regiment cavalerie van ongeveer acht- tot negenhonderd man op te richten. Drie dagen later diende deze zijn uitgewerkte plan te presenteren.

De werving begon in januari 1814 in Haarlem en Leiden en aan het einde van dat jaar was de vulling op honderd procent. Het regiment kon meteen aan de slag als lichte cavalerie in de slagen van juni 1815 tegen de losgebroken Napoleon. Rens gaat uitvoerig (35 pagina's), met duidelijk kaartmateriaal, op Quatre Bras en vooral Waterloo in. Korte tijd later kon het regiment weer in actie komen tegen de opstandige Belgen.

Organisatorische veranderingen

Tot aan de Tweede Wereldoorlog beschrijft Rens vooral de vele organisatorische veranderingen. Hij doorspekt dit met anekdotisch materiaal, opmerkingen over het dagelijks (kazerne)leven en de grote internationale ontwikkelingen.

De samenhang lijkt wel onder deze opbouw. Er wordt veel meegedeeld, maar minder verklaard of in verband gebracht. *Over sommige onbekende aspecten* zouden we graag meer horen, zoals de rol van

de cavalerie als handhaver van de interne rust en orde bij kermissen en oproeren. Hierover is recent een proefschrift verschenen.¹

Een andere discussie van de late negentiende eeuw ging over de vraag of in het moderne gevecht, waarin artillerie en infanterie sterk aan vuurkracht wonden, de cavalerie, een wapen dat bovendien erg kostbaar was, nog wel een zinvolle bijdrage kon leveren.

Mei 1940

Hoofdstuk 19 gaat in op de gevechten in mei 1940. Het spitst toe op de vertragende acties van de cavalerie op de Veluwe en de slag op de Grebbeberg. Rens stelt op pagina 185 dat de beschrijving van Kamphuis en Amersfoort² over de rol van 4 RH in de ruglijn van de Grebbeberg onjuist is. Hier zou krachtiger bewijsvoering van deze kritiek op zijn plaats zijn geweest. Het volgende hoofdstuk beschrijft het moderne cavalerie-optreden in de meidagen, dat van de pantserwagens.

Inzet in Nederlands-Indië

Zeven hoofdstukken, honderdtwintig pagina's, besteedt Rens aan de inzet in Nederlands-Indië in de jaren 1946-1950. Dit is zeker het uitvoerigste overzicht van de rol van de cavalerie in de archipel sinds de boeken van Bartels.³ De rol van de eskadrons pantserwagens, de verkenning-eskadrons, de eskadrons vechtwagens en ten slotte de zelfstandige verkenning-eskadrons van de zelfstandige infanteriebrigades wordt per eenheid behandeld.

De aandacht gaat daarbij in hoofdzaak uit naar het optreden tijdens de beide politieke acties. Het is een fraai eerbetoon aan de inzet van vele cavaleristen in de Oost. Rens heeft zeker zijn best gedaan al degenen die door hun optreden vermelding verdienen, recht te doen. Jammer dat het kleurrijke kaartmateriaal niet altijd even duidelijk is als dat bij de andere hoofdstukken. De geografie en topografie van Java zijn voor de meeste lezers van vandaag onbekend terrein.

Een korte samenvattende beschouwing over hoe de eenheden zich aanpassen aan de specifieke omstandigheden van de tropen en wat het belang van hun optreden geweest is in het totale kader van de Nederlandse militaire inzet in Indië zou

een mooie afronding zijn geweest en bovendien een bijdrage aan de discussie over wat de cavalerie in uitzendtaken nog kan betekenen.

Herkenbaar

Het laatste gedeelte van het boek is gewijd aan de periode van de Koude Oorlog en de recente uitzendingen naar het voormalige Joegoslavië. In de eerste twee hoofdstukken wisselen organisatorische veranderingen vanaf 1950 tot en met de op richting van het ISTAR-bataljon en enkele anekdotische zaken elkaar af.

De hoofdstukken 30 tot en met 34 behandelen achtereenvolgens de geschiedenis van 102 Verkenningesbataljon (1957-1975), 103 Verkenningesbataljon (1961-2001), de brigade verkenningeseskadrons (1963-1983 en 2001-heden) en 104 Verkenningesbataljon (1983-1995). De hoofdstukken geven een voor velen zeer herkenbaar beeld van een leven bepaald door oefeningen, samenwerking met de *Bundeswehr*, modernisering van wapensystemen, plechtigheden en feesten, en dat alles afgewisseld door de gebruikelijke re- en herorganisaties.

Een historische mijlpaal was, na de opheffing van de dienstplicht, de uitzending in 1997-1998 van 103 Verkenningesbataljon naar Banja Luka in Bosnië. Voor het eerst sinds Indië was er weer sprake van operationele inzet.

Groot historisch besef

Rens heeft de cavalerie in het algemeen en de huzaren van Boreel in het bijzonder weer een dienst verleend. Dit wapen onderscheidt zich door een groot historisch besef en in de personen van Bartels en Rens enthousiaste geschiedschrijvers.⁴ Rens' boek over de huzaren van Boreel is prachtig uitgevoerd, biedt veel feitelijke informatie over het regiment en is voor een ieder die hierbij heeft gediend een absolute *must*.

De inkadering van de regimentsgeschiedenis in de algemene militaire geschiedenis van Nederland komt minder duidelijk naar voren, maar een essentiële bouwsteen om daartoe eens te komen heeft Rens ons wel gegeven. Kleine feitelijke onjuistheden, die nogal eens voorkomen, zullen we de auteur maar vergeven.

dr. W. KLINKERT

* Het boek is verkrijgbaar bij het Museum Nederlandse Cavalerie. De prijs bedraagt € 30,- (paperback), resp. € 40,- (gebonden). Belangstellenden kunnen zich ook verstaan met de auteur: 033 - 495 32 04 of groenroz@freeler.nl

1 R. van der Wal, *Militaire bijstand bij de handhaving en het herstel van de openbare orde*, Utrecht 2002.
2 P.H. Kamphuis en H. Amersfoort (ed.), *Mei 1940*, Den Haag 1990.
3 J.A.C. Bartels, *Vier eeuwen Nederlandse cavalerie*, Amsterdam 1987.
4 Ook verdient vermelding het boek van D.M. Brongers, *101 Tankbataljon 1957-1977*.